

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת בהעלותך י"ט סיוון ה'תשע"ב | גליון 506

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ

כח התפילה חזק ביותר, והוא סוד החוסן של עם ישראל, וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק "אל תיראי תולעת יעקב", מה תולעת אין כוחה אלא בפיה, אף עם ישראל אין כוחם אלא בפיהם, וע"י תפילה אפשר להפוך ולשנות כל דבר בחיים. בפרשתנו מצאנו שכאשר מרים הנביאה חלתה בנגע הצרעת, עמד משה רבנו וביקש רחמים מהקב"ה שירפא את אחותו. וברגעים הקשים ביותר, כאשר אחותו מושפלת ומתייסרת בצרעת, שמסמלת על חטא לשון הרע, פורע משה רבנו את חובו כלפיה, על מסירות הנפש שעשתה להצלתו, וריכז את כל כוחו בתפילה כדי שאחותו תתרפא.

ומהי תפילתו בשעה קשה זו? "אל נא רפא נא לה" - צריכים אנו להבין מה פשר תפילה זו? אפשר לבאר ולומר, שמשה מבקש מהקב"ה: ריבונו של עולם, תבקש כביכול מעצמך, לרפא את מרים! כמו שמשכנעים אדם, להבדיל, להתרצות ולעשות דבר, כך משה משכנע את הקב"ה, שיורה לעצמו לרפא את מרים. וזה הפירוש של המילים "אל נא" - הקב"ה, אתה תבקש מעצמך "רפא נא לה" - לרפאותה. וזהו סוד גדול בכח התפילה, שאדם יבקש מהקב"ה, שהקב"ה יאמר ויבקש, כביכול מעצמו, על מה שמבקש האדם. וכאשר האדם כך מתפלל ומבקש מהקב"ה, חזקה שיענו לו מן השמים.

כולנו צריכים רחמי שמים גדולים, הכלל והפרט, כל יום צרתו מרובה מחברו, ואם יקבל האדם קבלה, שבכל יום כשמסיים לקרוא את 'תיקון הנפש', ירכז את צרותיו ובעיותיו, ויאמר להקב"ה: "אל נא רפא נא לה", ויבקש מהקב"ה שירפאהו ויושיעהו מכל תחלואיו, תחלואי הזמן,

תחלואי הגוף, תחלואי הנפש, חזקה שיענו מן השמים.

חובה עלינו להתפלל על כל דבר, כיון שכמשיגים דבר ללא תפילה, דומה הוא לבניין שנבנה ללא יסודות, אין לו קיום ועתיד הוא ליפול ולא להחזיק מעמד. מסופר על אחד מגדולי ישראל, שבבחרותו היה שקדן מופלג ומעולה במידות, ראש הישיבה שלמד בה נתן בו את עיניו לקחתו כחתן לבתו, כיון שראה שהוא המובחר מכל תלמידיו. כשהציע בפניו ראש הישיבה את הצעת השידוך, סרב ואמר שאינו מסכים לשידוך. אמר לו רבו: הלא בתי כלילת המעלות ובטוח הייתי שתצדק, מה רע ראית בי ובבני משפחתי? ענה לו תלמידו, אכן בתך לבטח כלילת המעלות, וכבוד הוא לי לקחת לאשה את בתו של ראש הישיבה, אך מה אעשה שביום כיפור האחרון לא התפללתי ובקשתי על שידוך, ולכן איני רוצה כעת להתחתן, עד אשר אתפלל בימים הנוראים ואבקש מהקב"ה שישלח לי את זיווגי ההגון, ואז יעמוד ביתנו איתן לעד.

לכן נשתדל בכל כוחנו, שכל דבר שנבקש ונרצה, שהשורש יהיה ע"י תפילה. וגם אם התפללנו אך נדמה לנו שעדיין לא התקבלה תפילתנו, לא נעצור מתפילה אלא "קנה אל ה' חֶזֶק וַיֵּאמְרוּ לִבְךָ וְקִנְיֵה אֱלֹהִים", ולא נעצור רגע, מלבקש מהקב"ה על כל דבר, קטן כגדול.

מובטחים אנו שכאשר נתחזק בכח התפילה, ונחזק גם את אחינו בני ישראל לשים את מבטחם בהקב"ה ועל ידי תפילה, שיאמר נא ה' די לכל צרותינו, ויתקיים בנו הפסוק וְהִרְיַקְתִּי לְכֶם בְּרָכָה עַד בְּלֵי דֵי' - עד שיבלו שפתותיכם מלומר די.

דברי הימים

כ' בסיון

כ' בסיון ד' תקל"א - מעשה

נורא ארע בעיר לויאש שבצרפת. עלילת דם העלילו על היהודים, שכביכול הטביעו למות נער גוי. למרות שלא נמצאה גופה ולא הוכרז על כל נעדר, ציווה המושל ונלקחו שלושה רבנים חשובים מבני הקהילה ודנו אותם לשריפה, קשרום בעבותות והציתו אש בעצים. אחזה האש בעבותות שבידיהם וניתקה אותם. למרות זאת לא הניחו להם הצוררים והרגו אותם בחרב והשליכום אל תוך האש, ואיתם הושלכו אל האש עוד שלושים ואחד מבני הקהילה. כאשר עלו הלהבות, נשאו קולם פה אחד ושרו את "עלינו לשבח" ועלתה נשמתם בטהרה השמימה. לזכרה של אותה עלילה קבע רבינו תם, גדול חכמי צרפת בימים ההם, את תענית כ' בסיון.

תענית זו קיבלה משנה תוקף בשנת ה'ת"י לאחר פרעות ת"ח ות"ט בהם עבר הצורך חמילניצקי עם גייסותיו באוקראינה ובסביבות פולין, והחריב מאות מקהילות ישראל, עד שדמם של רבבות נשפך ארצה כמים. ולכן נקבע יום כ' בסיון ע"י ועד ארבע ארצות כיום צום ואבל, בכל מלכות פולין על הקהילות שנחרבו, ועל מות הקדושים רבי יחיאל מיכל מנימירוב, ורבי שמשון מאוסטרופולאי הי"ד, שנהרגו על קידוש ה' בכל בסיון.

יש אומרים שיום זה הוא יום פורענות מקדמא דנא, כשהיו בני ישראל במדבר והתאוו לבשר, ביום כ' באייר ניתן להם השלו, וביום כ' בסיון תם חודש ימים עד שיצא השלו מאפס של המתאווים בקברות התאוה, שנאמר "בְּשַׁר אֲתָן לָהֶם וְאָכְלוּ חֶדֶשׁ יָמִים" (יא, כ).

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	
21:01	20:26	19:08	ירושלים
20:58	20:28	19:24	ת"א אשדוד
20:59	20:30	19:16	חיפה
20:56	20:26	19:21	ב"ש

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד | לפרטים נוספים: 08-8679897

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע

ואת דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

איש ואשה
שיזכו

לשון בקשה

כאשר פונה משה רבנו לקב"ה ומבקש על רפואת אחותו מרים, לא פתח מיד את פנייתו לה' בבקשה לרפואה, ועל אף הצער שהצטער על אחותו ורצונו שתתרפא, הקדים לפני כן מילות תחנונים **"וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר אֵל נָא רַפֵּא נָא לְה'** אמרו חז"ל, **אין נא אלא לשון בקשה**. לימדונו על כך חז"ל **"בא הכתוב ללמדך דרך ארץ, שהשואל דבר מחברו, צריך שיאמר שנים שלושה דברי תחנונים, ואחר יבקש שאלותיו"**.

ככל שאדם קרוב לחברו, בין חברים, בין אחים ובפרט בין בני זוג, מרגיש האדם טבעי לבקש ולדרוש מיד את רצונו ושאלתו, ללא מילות בקשה, הנראות לכאורה מיותרות. אך כאן לימדה אותנו התורה דרך ארץ, שכאשר אדם בא לשאול מחברו דבר או בקשה, יקדים שנים שלושה מילות בקשה ותחנונים.

ישנו כלל בלתי כתוב, בהתנהגות בין הנהגים על הכביש, שכאשר נהג טועה ורוצה לתקן את טעותו, אם ינסה לנתיב המתאים לו כשהוא מפריע לכלי רכב אחרים, יצטרך לשים אטמי אזניים כהגנה מהדי הצפירות שיושמעו מהנהגים האחרים, על כך שהופרעו על ידו. אך אם ינהג בחכמה, ועל אף גאוותו ותחושתו הלא נעימה, יחווה בידו לנהג שליחו, ויבקש לעקוף אותו. יקבל הוא את הסכמתו מהנהג, ועל אף שהוא עיכב את אותו הנהג, הוא לא יתערעם עליו. אנשים מטבעם, אוהבים להיענות לבקשה, ובפרט לקבל תחושה שמישהו נזקק להם.

אך לאדם קשה להביע בקשה, ובפרט בלשון תחנונים, סוג כזה של ניסוח מקנה לו תחושה של נצרך ונזקק, ופוגע בתחושת הגאווה האישית. ובכל אופן חשוב לאדם לדעת שפניה שאינה מנוסחת בלשון בקשה יוצרת תחושה של דרישה וציווי, ומקשה על בן הזוג לתת מרצון. אך פניה המנוסחת בלשון נכונה **"אני לא מסתדרת, תוכל לעזור לי בבקשה"**, או **"זה ממש יהיה לי לעזור עם תוכלי ל..."** יוצרים תחושה נעימה לבן הזוג וממלאים אותו בנכונות ורצון להיעתר ולמלא את הבקשה.

כדי שהמתבקש ימלא את הבקשה מתוך רצון לב, יש לשים לב לא רק לניסוח הבקשה, אלא אף לצליל שהדברים נאמרים. אם הדברים נאמרים בצליל חד, הם משווים לבקשה תחושה של דרישה. אך אם הבקשה נאמרת בקול רך ואיטי, בפנים חייכוניות, ואף עם מחמאה או הערכה כנה ואמתית, גדולים הסיכויים שבן הזוג יענה לבקשה, וברבות הזמן ילמד אף הוא לדבר בדרך ארץ ובלשון ראויה הנלמדת מהתורה הקדושה.

לְבַה אֲתָנוּ וְהַטְבֵנוּ לָךְ

משה רבנו ע"ה ראה את החיבה היתרה שהיה ליתרו עם הקב"ה ותורתו. **רבי יאשיהו פינטו** צוק"ל בספרו **"כסף נבחר"** כותב, כי לכך נקרא שמו **"הַכֵּב"** (י, כט) על שחיבב המקום וחיבב התורה, והניח כבודו של עולם עם היותו נשיא מדין, וכעת לאחר קבלת התורה, לא היה מחזיק עצמו כנשיא, אלא כאחד העם, שהיה **"בן רְעוּאֵל הַמְדִינִי"** על שם אביו שהיה מדיני, ולא היה משתבח בעצמו שהוא היה כהן מדין. ועיקר הכבוד שהיה מתכבד בו ומשבח עצמו על היותו **"חתן משה"**. ועל כן אמר לו משה רבנו, אמנם ראיתי כוונתך הטובה ללכת להאיר את עיני בני ארצך ולגייסם, עם כל זה אל נא תעזוב אותנו. **"כי על בן ידעת חנתנו במדבר"**, שהיו חונים ונוסעים במחלוקת, וממרים את פי ה' בעגל, וכל שעה המה מלינים על ה'. ולכן בלכתך עימנו **"וְהִייתָ לָנוּ לְעֵינִים"**, להאיר עינינו שע"י שתשאר עמנו, לא ימרו את פי ה'. ואתה לא תפסיד מכך **"וְהַטְבֵנוּ לָךְ"** מהטוב שה' ישיפע עלינו בעקבות ש"תלך עמנו".

והיה משה רבנו מתאמץ ומשתדל ביותר בכל מאמציו כחוו, לקרב את יתרו ולזכותו ולהביאו אל ארץ חמדה, וכל זאת מפני שהחזיק בידו ופירנסו במדיו, כי **"עץ חיים היא למחזיקים בה ותמיכה מאשר"**.

ברמאות

"בְּהַעֲלֵתְךָ אֶת הַנֵּרֹת" (ה, ב)

כתב **האלישיך הקדוש**, כי מלבד מה שהאדם עושה המצוה, מתקדש על ידה ונעשה כבריה חדשה, כך גם החפץ שנעשתה בו המצוה מתעלה ומתווספת בו קדושה. כעניין הקלף שמתקדש ע"י שנכתב בו ספר תורה, ובתי תפילין ופרשיותיהן, וכל דבר שבקודש. וזאת אפילו שלא תהיה כוונתו של האדם, אלא רק לקיים את מצוות בוראו, על אחת כמה וכמה אם יודע האדם את סוד המצוה, ומייחד בה יחודים. וזהו שאמר הבורא ית' לאהרון הכהן, **"בְּהַעֲלֵתְךָ אֶת הַנֵּרֹת"**, אם אתה, היודע את סוד המצוה, תדליק בעצמך את הנרות, אזי יתעלו הנרות בקדושתן - **"אֵל מוֹל פְּנֵי הַמְנוּרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנֵּרֹת"**, ואף המנורה עצמה, שהיא חפץ מצוה, תקנה התעלות ותוספת קדושה.

"וַיַּעַשׂ בֵּן אֶהֱרֹן" (ה, ג)

דרשו חז"ל, להגיד שבחו של אהרון, שלא שינה. כותב בעל **"שפתי קודש"**, טבעו של אדם, כשהוא עולה למדרגה גבוהה ורמה, הריהו בא לכלל התפעלות עצמית. לא כן אהרון הכהן **"וַיַּעַשׂ בֵּן אֶהֱרֹן"**, עשה עצמו כמנורה, שאינה חשה אם גבוהה היא או נמוכה, כך גם הוא לא נתפעל כלל מעליתו למדרגות יותר רמות, **"שלא שינה"**!

"וַיִּסְעוּ מִהַר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית ה' נִסַּע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מִנֹּחָה" (י, ה)

אמרו חז"ל, עתידה פרשה זו של **"וַיַּיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ"** שתעקר מאכן ותכתב במקומה, אלא שנכתבה כאן להפסיק בין פורענות לפורענות. פורענות ראשונה

"וַיִּסְעוּ מִהַר ה'", פורענות שניה **"וַיְהִי הַעָם כְּמִתְאַנְיִים"**. והרי לא נסעו משם עד שנצטוו מפי הגבורה, אלא דרשו חז"ל, שנסעו על פי עצמן מהלך שלושה ימים, בורחים מהר סיני, מפני שישבו בהר סיני י"א יום, ובכל יום היה הקב"ה נותן להם מצוות נוספות. וכעת כשאמר להם ליסע משם מהלך של יום אחד, הלכו מהלך ג' ימים ולילה אחד, כתינוק הבורח מבית הספר, שברחו מיראה פן יוסיף להם מצוות. פירש **"הכלי יקר"**, אמרו חז"ל **"אם תעזבני יום יומיים אעזבך"**, משל לשנים שהולכים זה מזה, זה הולך מיל למזרח וזה הולך מיל למערב, נמצא שהם רחוקים זה מזה שני מילין. כך אמר הכתוב **"וַיִּסְעוּ מִהַר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים"** שהיו בורחים מהר ה' דרך שלושת ימים. ולעומת זאת גם **"אָרוֹן בְּרִית ה' נִסַּע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים"**. נמצא ריחוק דרך ששה ימים ביניהם, כדי לתור להם מנוחה מן המצוות אשר מאסו בהם.

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד" (כ, ב)

אמר רבי יוחנן: אין הקב"ה משרה שכניתו אלא על גיבור, עשיר חכם וענו. וכולם [נלמדים] ממושה (נדרים לח, א), לכאורה יש להבין, והלא חכמה וענוה הינן מעלות רוחניות וודאי מביאות למדרגת הנבואה. אך עושר וגבורה הם דברים גשמיים, ומה לדברים גשמיים אלה שבכוחם להביא להשראת השכינה? **ה"בן איש חי"** בספרו **"בן יהוידע"** כותב, שבאמת הסיבה העיקרית להשראת השכינה היא הענוה. אולם אדם שלא נמצא בו עושר, גבורה או חכמה, אין גדולה בכך שהוא עניו, שהרי במה יש לו להתגאות? אך אדם שיש בו את כל המעלות האלו, ובכל אופן הוא מכיר בכך שהכל מאת הבורא יתברך ואינו מתגאה - לזה יקרא עניו אמיתי. ולכן, כאשר הקב"ה משרה את שכניתו, הוא בוחר באלו שיש בהם את המעלות הנוכרות, ואם על אף הכל הם שפלי רוח, ראויים הם שתשרה עליהם השכינה.

טעמו ודאו כי טוב

ה"חפץ חיים" דאג דאגה גדולה ליהודים שגויסו על כרחם לצבאות של גוים, ומתוך דאגתו עשה מעשה וחבר ספר מיוחד בשם "נדחי ישראל", המרכז בתוכו מכלול של הלכות והנהגות לחיילים הנמצאים בשדה הקרב ובמחנות הצבא. בספרו הוא מחזק את ידי הפורשים מאכילת איסור, ביחוד את אלו העומדים בפני לחץ החברה, וזה לשונו, "עבור התגברותו על יצרו בעת שרואה האיסור ורעב ומתאווה לו, וכובש את יצרו מחמת רצון הבורא יתברך שמו - נקרא 'גיבור', כמו דאיאת באבות: איזהו גיבור? הכובש את יצרו. ועתיד להיות אור הקב"ה עטרה בראשו", עכ"ל. הרי לנו, שההתגברות על התאוה היא יסוד גדול בקדושת האדם, ובזכותה קונה לעצמו אור רוחני גדול. וזו אכן הדרכתו המרכזית של ה"חפץ חיים", שגם אם נאלץ לאכול מאכל איסור, משום פיקוח נפש וכיו"ב, לפחות שימנע את ההנאה והתאוה מאותו איסור.

על המן שירד במדבר דרשו חז"ל (מדרש רבה) **שכל מעדני עולם טועמין במן, כל מי שהיה מתאוה בשר היה טועמו, וכל מי שהיה מתאוה דגה היה טועמו, מי שהיה מתאוה תרנגול או פסיון או טווס כך היה טועם כל מה שהיה מבקש**. יש לחקור, הרי אם יכלו לטעום במן כל מאכל, האם היה מותר לאנשי דור המדבר להתאוות לטעום טעם של מאכלי איסור במן, כמו טעם חזיר, בשר בחלב, דם וכו', והאם היה איסור בכך?
החיד"א בספרו "**פתח עיניים**" השיב על שאלה זו ששאל אותו גביר חשוב, ע"פ דברי הגמרא במסכת חולין, שכל דבר שאסרו הקב"ה עלינו באכילה, התיר לנו דבר אחר כנגדו הדומה לו בטעמו. אסר עלינו את הדם - אך התיר כנגדו את אכילת הכבד שטעמו כטעם הדם, אסר לנו את החזיר - התיר לנו כנגדו מוח של דג שיבוטא שטעמו כטעם חזיר, אסר לנו בשר בחלב - התיר לנו את הכחל (עטיני בהמה) שטעמו כטעם בשר בחלב..., מוכיח החיד"א מדברי הגמרא, שאפילו שטועם האדם טעם איסור, מאחר ומה שהוא אוכל בפועל הוא מאכל של היתר, מותר הדבר למרות טעם "האיסור" שהוא טועם.
 לאחרונה נמצא ייצור מיוחד של מאכל ממין כשר, אך הוא מעוצב בצורה של יצורי מים האסורים באכילה, לפי חידושו של החיד"א לכאורה אין מניעה לאכול ממין מאכל שכזה, אך הפוסקים הכריעו שמשום הרחק מן הכיעור והדומה לו, שיש להמנע מאכילת מאכלים מסוג זה.

פניני דברי יאשיהו

פת בסלו

שאלו תלמידי **רבי שמעון בר יוחאי**, מפני מה לא ירד מן לישראל פעם אחת בשנה. אמר רשב"י לתלמידיו, אמשול לכם משל, למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיה לו בן אחד, ופסק לו מזונו פעם אחת בשנה, ולא היה הבן מקביל פניו אלא פעם אחת בשנה. בשנה אחרת חזר המלך וקבע לו מזונו בכל יום, וכך הבן הקביל את פני אביו המלך בכל יום.

אך למרות זאת, הערב רב שנאספו אל בני ישראל בצאתם ממצרים, התרעמו על כך "**בַּלְתִּי אֶל הַמָּן עֵינַיִנו**" (יא, ו), שהיתה נפשם רעבה, ונתאוו למן ונשאו עיניהם אל המן בכל יום, אולי יבוא ואולי לא. על כך אמרו חז"ל **אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו**.

מעשה ברב שנענה להזמנתן של בני הכרך הגדול, והואיל לבוא ולשבות במחיצתם. תיכף עם הופיעו בשערי העיר, הועיד פעמיו לבית אחד מתלמידיו ודרש הימנו להמציא לו סכום עתק בהלוואה. התלמיד לא ידע את נפשו למשמע הסכום - אך אמון על מצוות רבו, פעל כפי שנתבקש ובעזרת ידידיו, גייס את מלוא הסכום.

מיד עם צאת השבת, הופיע הרב בבית תלמידו, והרצה לפניו את מלוא הסכום בחזרה. לבשו פני התלמיד פליאה. הרגיש הרב בתמיהתו ונענה: הוי ידוע, כי לא הייתי זקוק לממון לשימושי כלל וכלל, כל שנצרכתיו לו, לא היה אלא כדי שינוח באמתחתי וינסוך בי את כוחות הנפש הנדרשים, כדי להתייצב בפני קהל כה רב ולשאת דברים בעוז ובתעצומות...

הגאון רבי חיים מרדכי לבטון - כ' בסיון תרכ"ט (1869)

רבי חיים מרדכי לבטון זצוק"ל, נולד בשנת תק"מ (1780) בעיר חלב שברוסיה, לאביו רבי חלפון שהיה צדיק תמים, צאצא למגורשי ספרד. צער רב עבר ר' חלפון ואשתו עד שזכו ללידת בנם, ארבע עשר לידות עברו ובכולם נפטרו ילדיהם בעת הלידה. מספרים שגבירה גויה קראה לרבי חלפון למסחר, והחלה להסית אותו לדבר עבירה, כשראה רבי חלפון שכלתה אליו הרעה, הפיל עצמו מביתה שהיה במקום גבוה, ונעשה לו נס שקם והלך לביתו בריא. בלילה ההוא הראו לו בחלום שעתיד להיולד לו בן צדיק וחסיד, שהעולם כולו יהנה מאור תורתו ויאריך ימים. וכן היה, לאחר תשעה חודשים נולד לו בן זכר שנקרא חיים מרדכי.

רבי חיים מרדכי היה מגדולי חכמי ארם צובא, נקרא ע"י רבי אברהם חמוי "**ראש על אר"ץ רבה**". וכל זה היה בדור דעה של גאונים גדולים שהיו בחלב, וזכה רבי חיים מרדכי להיות בין היושבים ראשונה במלכות, ולהיות מורה הוראה ודיין, בזכות שקידתו העצומה בתורה. רבי חיים מרדכי התפרסם בחכמתו ובצדקותו הרבה, ורבים השיב מעוון. בידו היתה הסמכות להעניש בידי מי שמסרב בדיו, ואף בידי אלו שלא שמרו את מצוות התורה כראוי.

אף בין הגויים התפרסם שמו של רבי חיים מרדכי, והיו הכל מתייראים ממנו

שהאמת היתה נר לרגליו. מסופר כי באחד הימים שלחה אליו הממשלה יהודי ונכרי שהיו מתדיינים ביניהם, וגזר עליו השר להשביע את היהודי על טענת הגוי, ובאם לא ישביעו את היהודי יתקמו בכל קהילת היהודים. מיד נאספו רבני הקהילה כיצד לטכס עצה, שהרי ההלכה היא שאין משביעין יהודי על טענת נכרי, ואם יאמרו זאת לגויים ייתפס הדבר כאפלייתם לרעה, ואם כן יתכן שיש בדבר סכנת נפשות. רבי חיים מרדכי לא הטה אוזנו לכל הטענות שהועלו באותה אסיפה, לקח עימו את השולחן ערוך, חושן משפט, והלך בעצמו לשר. השר קיבלו בכבוד, ורבי חיים מרדכי פתח מיד את השולחן ערוך והראה לשר שאין נשבעים על טענת נכרי, מיד קם השר ואמר לו, ידועה לי הלכה זו, רציית לנסות אתכם היהודים באם שומרים אתם את דתכם באמת, או שתמצאו אמתלאות שונות להפר את מצוות הדת. אם היית משביעים את היהודי כמצוותי, הייתי מבין כי רמאים אתם, וכליה הייתי גוזר עליכם, אך מתוך עמידתכם האיטנה אני מודיע לכם כי מעתה ואילך תחיו בשלום. סיפורי מופת נפלאים נקשרו בשמו, ובימיו פרחת קהילת חלב ושגשגה מאד מבחינה רוחנית.

בליל כ' בסיון תרכ"ט (1869) הסתלק ארון הקודש, הרב הגאון הגדול רבי חיים מרדכי לבטון זיע"א, ועלתה נשמתו לגנוי מרומים, ונקבר במערת הצדיקים בחלב, סמוך למערת אליהו הנביא.

מאמר החכם

"וְהָאִישׁ מֹשֶׁה" - זכה משה להיות "**איש**" - אדון ואב לכל הנביאים. משום "**עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה**" - שהיה רואה את כל אחד במדרגה יותר גבוהה הימנו, על כן היה הוא גבוה מן הכל...

תשמע חלום לפתך אתה

לפרקו השיאו אותו הוריו ברוב שמחה ונחת, כשהם דואגים ללא הרף שלא ירפה מלימודיו וממעשי החסד.

ששים שנים חלפו, בשנה זו חששו הוריו של אהרון שהיו בני מאה שנים, משום שההבטחה שבדברי חז"ל ניתנה רק עד גיל ששים. אף אהרון חרד לגורלו והרבה במעשי צדקה וחסד כל אותה שנה. אך למגינת לב כולם נפל רבי אהרון למשכב, חוליו הכביד וכפסע היה בינו לבין המוות, כשנעור מעלפונו היה שגור על לשונו הפסוק בבראשית **"וַאֲתָתְךָ כָּל נַפְשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר אִתְּכֶם בַּעֲוֹן בְּבִהְמָה וּבְכָל חַיַּת הָאָרֶץ"**. רבי אהרון שהיה תלמיד חכם ידע את דברי הגמרא בברכות "אמר רבי יוחנן, השכים ונפל פסוק לתוך פיו, הרי זו נבואה קטנה", כשהתבונן בפסוק התמלא בחרדה, כי הסיק מדברי הפסוק שעומד הוא למות וכל נכסיו ירדו לטמיון. תוגה ועצב נפלו בביתו של רבי אברהם והוריו, הם שבו בתשובה שלימה והתפללו לה' שיושיעם. פחדם גבר כאשר למחר התמוטטו האורות והלול שהיו ברשות רבי אהרון וכל בעלי החיים ובעלי הכנף שבהם מתו.

באותם ימים נקלע לעירם הצדיק **רבי יאשיהו פינטו זקוצ"ל**, הוא התארח בביתו של רבי אברהם שאמוט הקשיש, וחש כי אורת נכאים אופפת את הבית. כששאל רבי יאשיהו לסיבת העצבות, ישבו בני הבית וסיפרו לרב את כל הקורות אותם מהחל ועד כלה. ולבסוף ספרו לו על חלומו של רבי אהרון ואת מה שארע בעקבותיו. רבי יאשיהו שהאזין לסיפורם בקשב רב, חיך ואמר, "הכל אמת ויציב, אך לא פרשתם את דבר הפסוק נכונה, הפסוק שנפל בפי בנכם פותח במילה **"וַאֲתָתְךָ"** שהיא נוטריקון **"וְנִתְאַמָּה סִדְתְּךָ יִתְיָתְךָ"**. כל הבהמות והעופות שמתו היו כפרתו, ובכך התבטלה הגזרה והוא יקום ממשכבו". שמחו ההורים שמחה גדולה לשמע הבשורה, ורבי יאשיהו ביקש לדבר עם בנם - רבי אהרון. "מקובלנו" כך אמר הרב הצדיק - "שצריך זכות גדולה עד למאד כדי לבטל את המזל ולהמירה בנפש בהמה תחת נפש אדם, ספר נא לי ידידי איזה מעשה טוב עשית בימים אלו שבזכותך נקרע רוע גזר דינך".

סיפר רבי אהרון, כי בלילה אחד כשהלך בסמטאותיה החשוכות של העיר, שמע לפתע קול בכי מאחד הבתים, מחשש שמא ארע אסון, היטה את אוזנו ושמע את הגביר שלמה לפאפא ממרר בכי לפני בורא עולם, יד הוא מנכסיו ונשאר בעירום והחוסר כל, ונושיו הרבים שאינם בני ברית חפצים להרע לו ולבני ביתו. "ללא היסוס" - סיפר רבי אהרון - "שמתי פני לביתי, נטלתי אלף זהובים מאוצרי, והשלכתי לתוך חלונו של הגביר שלמה לפאפא צרורים בארנק. למחרת בבואי לבית הכנסת מצאתי את שלמה הגביר מתפלל בדבקות ובשמחה". כשסיים את סיפורו, קם רבי יאשיהו ונשקו על ראשו ואמר לו "אשריך שזכית לעשות מעשה כה נאצל, שגרם לשנות את מזלו של שלמה לפאפא, ובעקבות כך לשנות אף את מזלך".

בעיר סלונקי גרה נערה בת עשירים שהתייתמה מהוריה בילדותה. נאה וצנועה, נבונה וחכמה היתה, ואת כל העושר שהיה לאביה ירשה. בהגיעה לפרקה, חפצו רבים מבני העיר להשתדך עימה, אולם למרבה הפלא, השיבה לכולם בסירוב. השנים נקפו ועברו והנערה הלכה והתבגרה וכבר הגיע לעשור הרביעי בחייה, וכל הצעת שידוך שהובאה לפניו נדחתה ללא כל סיבה הנראית לעין.

באחד הימים הגיע לבית היתומה הבוגרת שליח מביתו של רבי אברהם שאמוט, ירא שמים היה האיש ובר אוריין, נתאלמן הוא לא מכבר וחפץ היה להקים את ביתו מחדש ולייסדו על אדני התורה. אף הפעם סירבה היתומה להצעה והשיבה את שליח רבי אברהם ריקם. רבי אברהם לא אמר נואש, הוא הבין שדבר סתר עומד מאחורי הסירוב העקשן, נטל את כובעו ומעילו וניגש הישר לבית היתומה. במשך שעה ארוכה שוחח רבי אברהם עם היתומה בנועם וברכות, וביקש כי תסבר את אוזנו מדוע אינה רוצה לבנות בית בישראל. היתומה שדוק של עצב היה משוח על פניה, התחמקה ממתן תשובה, כשלאורך כל השיחה היא עומדת בסירובה להינשא.

כשראה רבי אברהם את פני הדברים הבין כי בודאי סיבה כבדת משקל גורמת לה למאן בכל תוקף, לפיכך, עמד והשביע אותה בשבועה חמורה בשם ה' שתגלה לו את טעמה. היתומה נחרדה, בהיותה יראת שמים פחדה מן השבועה, ומיראתה פן יבולע לה שחה לרבי אברהם, כי ראתה באיציטגינות שכל בן או בת שיצאו ממנה, ימותו בטרם ימלאו להם עשרים שנה. "עז חפצי להנשא לאיש" - אמרה אותה יתומה - "אך מדוע לי לצער את בעלי שישכל את כל ילדי?!". שמע רבי אברהם את דבריה הכואבים, ופנה אליה בהבנה "אכן טענתך נכונה, וחששך מוצדק, אבל רק כלפי הגויים ואומות העולם. אנו בני אברהם יצחק ויעקב נמצאים מעל השפעת הכוכבים המזלות". "האמנם ניתן לשנות את מזל האדם?" - קראה היתומה בקול, ופתיל תקוה ניצת בעיניה. "בודאי" - השיב רבי אברהם בנחת, מרוצה מכך שהצליח לפענח את הסוד ולבקוע סדקים בסירובה - "חז"ל אמרו שגם אדם שנגזר עליו למות בצעירותו, אם יעסוק בתורה יחיה ארבעים שנה, ואם יוסף ויעסוק בגמילות חסדים יחיה ששים שנה, ואולי אף יותר. כל שעליך לעשות הוא לגדל את בניך בדרך התורה והמצוות". התרצתה היתומה והביעה את הסכמתה להנשא לרבי אברהם.

שנה חלפה, יהודי העיר סלונקי הוזמנו לבוא ולהשתתף בסעודת הברית בביתו של רבי אברהם שאמוט. מכיון שאמרו רבותינו כי "שמו של האדם גורם למעשיו", קראו את שם הרך הנולד אהרון, שיהיה גומל חסדים ומטיב לעמו. כך גדל הילד על אדני התורה והיראה, ולשמחת הוריו שקד על תלמודו והרבה בגמילות חסדים. וכשהגיע

אגלי טל

המשקע המספק הטל, מספיק דיו לשמירה על לחות התבואה והאדמה. הטל מביא ברכה על האדמה ואינו מהווה טירדה לבריות, כפי שאומר רש"י בפרשת האזינו **"כטל, שהכל שמחים בו"**.

לעומת המטר היורד בעונות מסוימות, הטל שופע על העולם בכל עת, בין בקיץ ובין בחורף. הוא יורד בעדינות וכמעט ואינו מורגש בהתהוותו. חכמינו תקנו תפילה וצום בשנת בצורת בה נעצרו הגשמים, אך לא תקנו תפילה על עצירת הטל, היות והטל אינו נעצר לעולם. אומר רש"י במסכת תענית בה נאמר **שהטל אינו נעצר "אלמלא נעצרין - אין העולם מתקיים"**. אף חז"ל דרשו שהמטר נעצר כשאין עושים רצונו של מקום, אך הטל לא נעצר לעולם לפי **"שאינו שליט בטל"**.

ירידת הטל על הארץ הינה ברכת שמים, כפי שביקר יצחק אבינו את יעקב **"וַיִּתֶּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל שָׁמַיִם"**. אף משה רבנו לפני פטירתו, ברח את שבט יוסף **"מִבְּרַכְתְּךָ ה' אֲרָצוֹ, מִמְּגֵד שָׁמַיִם מִטַּל"**. ואת עם ישראל **"וַיִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל בְּטַח ... אֵף שָׁמַיִם יַעֲרְפוּ טַל"**. התורה נמשלה לטל, דרשו חז"ל **"הַטַּל כְּטַל אֲמָרְתִּי"** מה טל, כל העולם שמחים בו כך דברי תורה כל העולם שמחים בהם. בתחיית המתים, עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות את המתים על ידי **"טל של תחיה"**, שנאמר **"הַקִּיצוּ וְרַגְנוּ שִׁכְנֵי עַפְרֵי כִּי טַל אֹרֶת טַלְךְ"**.

אחד הניסים שליוו את עמי במדבר במשך ארבעים שנה היה - המן, וכדי להודיע את חיבתן של ישראל לפני הקב"ה, היה המן יורד על הקרקע ונותר נקי ומוותאם לאכילה, משום שהיה יורד על שכבת טל שקדמה לו **"יִבְרָדָת הַטַּל עַל הַמַּחְנֶה לְיָלֵה יָרֵד הַמָּן עִלָּיו"** (יא, ט), פירש רש"י **"הטל יורד על הארץ והמן יורד עליו, וחוזר ויורד טל עליו והרי הוא כמונח בקופסא"**.

טיפות המים הזעירות הנוצרות מהתעבות אדי המים שבאוויר נקראות אגלי טל, והן יורדות על האדמה ועל הצמחים בשעות הערב, בלילה ובשעות הבוקר המוקדמות. האוויר מכיל בתוכו אדי אוויר בכמות מסוימת, כאשר האוויר מתקרר, כמוות הלחות שהוא יכול להכיל יורדת, וכתוצאה מכך המים העודפים מתעבים על הקרקע ועל העצמים שעליה. בלילות מעוננים בדרך כלל, לא נוצר טל היות והעננים מונעים את התקררות הקרקע. אף הרוח המערבת את שכבות האוויר מונעת את התעבות אדי המים. טיפות הטל מתאדות כבר בשעות הבוקר, **"וַיִּתְעַל שִׁכְבַת הַטַּל"** (שמות טז, יד) אומר רש"י, כשהחמה זורחת, עולה הטל לקראת החמה... אף אם תמלא שפורפרת של ביצה טל, ותסתום את פיה ותניחה בחמה, היא עולה מאליה באויר.

הטל מגן על הצמחים, ומסייע להם לשמור על לחות אף במקומות צחיחים. במקומות מסוימים ניתן לגדל את תבואת הקיץ ללא תוספת השקאה, כאשר

08.852.0.852 יאקאב